

ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА СУСПІЛЬСТВА ЯК ОСНОВА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СУСПІЛЬСТВА: СУТЬ ТА ЗАГРОЗИ

Перехід до ринкової економіки, реформування аграрного сектора відповідно до вимог економічних законів ринку зумовлюють особливу увагу до формування системи продовольчої безпеки в нових умовах. Продовольча безпека є однією з важливих складових економічної безпеки будь-якої країни, її стан визначає рівень життєзабезпечення населення та соціально-економічного розвитку суспільства. Продовольча безпека держави – це спроможність національної економіки кількісно й якісно задовольняти потреби громадян у продовольстві, створювати його стратегічні запаси та забезпечувати необхідні темпи зростання виробництва продуктів харчування.

Наявність як позитивних, так і негативних тенденцій у сфері виробництва і рівня споживання продовольства мають безпосередній вплив на стан добробуту і рівня життя всього населення України.

Продовольча безпека – це такий рівень продовольчого забезпечення населення, який гарантує соціально-політичну стабільність у суспільстві, виживання і розвиток нації, особи, сім'ї, стійкий економічний розвиток. Необхідність забезпечення продовольчої безпеки України вимагає підтримання відповідного рівня продовольчого самозабезпечення, що передбачає використання державної підтримки вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції та вжиття заходів імпортного контролю з метою захисту власних виробників від іноземної конкуренції. Надійність забезпечення продовольчої безпеки полягає як у достатньому самозабезпеченні продуктами харчування, так і в наявності коштів для їх імпорту в необхідних обсягах за умов мінімальної потенційної вразливості продовольчого забезпечення населення в разі виникнення ускладнень з імпортом продовольства.

Продовольча незалежність держави та її регіонів забезпечується тоді, коли частка власного виробництва найважливіших продуктів харчування в щорічному загальному обсязі їх споживання становить не менше 80 % [2, с.10]. Національна продовольча безпека розглядається як стійкість функціонування агропродовольчої системи. Оцінка стану продовольчої безпеки дає можливість оперативно реагувати на розвиток кожної з підсистем

продовольчої системи, а саме: виробництво продовольства, формування і розподіл продовольчих ресурсів, споживання продовольства з точки зору самозабезпечення, незалежності, доступності, збалансованості та якості харчування населення держави.

В Україні, незважаючи на значний аграрний потенціал, параметри продовольчої безпеки погіршуються. Основними проблемами тут залишаються незбалансованість харчування, зростаюча імпортозалежність за окремими товарними групами, низька економічна доступність харчування. Незадовільні показники продовольчої безпеки є результатом, по-перше, низького рівня реальних доходів населення, по-друге, деструктивних змін у внутрішній пропозиції продуктів харчування (загальної низької ефективності власного сільськогосподарського виробництва, зниження його обсягів за окремими продуктами, імпортової експансії, переорієнтації частини виробників на зовнішній ринок) [1, с. 334-341].

До загроз продовольчій безпеці в Україні можна віднести наступні:

- 1) нераціональне використання земельних ресурсів, їх виснаженість;
- 2) недоліки у запровадженні досягнень біотехнологій в сільському господарстві;
- 3) невідповідність споживання продовольчих товарів встановленим нормам;
- 4) імпортозалежність за окремими видами сировини та харчової продукції;
- 5) низька екологічність продуктів харчування;
- 6) низький рівень перехідних запасів зерна;
- 7) сировинний характер експорту;
- 8) невідповідність якості харчових продуктів міжнародним стандартам;
- 9) нестача фінансування розвитку галузей АПК [3, с. 55].

Для вирішення проблем, пов'язаних із вищезазначеними загрозами, вважаємо за необхідно:

- 1) розробити фінансову програму підтримки розвитку сільгоспвиробника;
- 2) розробити фінансову програму підтримки вітчизняного товаровиробника продуктів харчування;
- 3) розробити програму сприяння сертифікації оцінки якості та безпечності продуктів харчування;
- 4) розробити програму впровадження інноваційних екологічно чистих технологій виробництва продуктів харчування;
- 5) розробити систему організації моніторингу експортно-імпортних операцій сільськогосподарської сировини та продовольства [3, с. 55].

Вирішити проблему продовольчої безпеки неможливо без застосування передових технологій, розвитку фермерських господарств, якомога повніших збирання, збереження та переробки врожаю, використання нових форм маркетингу, переходу до нових методів

управління, створення ефективної системи підготовки та перепідготовки кадрів. Сучасний стан продовольчої безпеки потребує розроблення стратегії розвитку, яка має охоплювати питання нарощування обсягів виробництва продовольства, підвищення якості та конкурентоспроможності продуктів харчування і сільськогосподарської продукції, сталий соціальний розвиток села, піднесення рівня життя населення. Для досягнення поставленої мети необхідно створити умови для розширеного відтворення в АПК. Вирішення цього завдання можливе лише на основі реформування аграрної сфери при державному регулюванні агропромислового виробництва.

Список літератури

1. Безпека людського розвитку: економіко-теоретичний аналіз [Шевченко Л.С., Грищенко О.А., Макуха С.М. та інші]; за ред. Л.С. Шевченко. – Харків, 2015. – 448 с.
2. Ерфан В.Й. Продовольча безпека району та засоби її досягнення. Автореф. ... канд. ек. наук: 08.00.05 / В.Й. Ерфан. – Ужгород, 2011. – 22 с.
3. Ткачук Г.О. Внутрішні та зовнішні загрози продовольчої безпеки України / Г.О. Ткачук // Економіка харчової промисловості. – 2014. – № 3. – С. 52-56.